

## JĘZYKI INFORMACYJNO-WYSZUKIWAWCZE BAZ DOLNOŚLĄSKIEJ BIBLIOTEKI PEDAGOGICZNEJ WE WROCŁAWIU.

Iwona Gawrońska-Paluszkievicz i Danuta Sebastian

Dolnośląska Biblioteka Pedagogiczna we Wrocławiu wraz z bibliotekami filialnymi (w Oławie, Strzelinie i Świdnicy ) oraz z bibliotekami pedagogicznymi działającymi w strukturze Dolnośląskiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Informacji Pedagogicznej we Wrocławiu (Jelenia Góra, Legnica, Wałbrzych), a także bibliotekami będącymi w strukturach powiatowych ośrodków doradztwa, tworzy sieć 27 bibliotek pedagogicznych na Dolnym Śląsku. Biblioteki sieci współpracują w ramach Dolnośląskiego Systemu Informacji Edukacyjnej opartego na zintegrowanym bibliotecznym systemie Aleph.

Wszystkie biblioteki sieci współtworzą *katalog centralny* Dolnośląskiej Biblioteki Pedagogicznej zawierający informacje o zbiorach znajdujących się w poszczególnych bibliotekach sieci.

*Bazę bibliograficzną artykułów z czasopism- EDUKACJA* współtworzą: od 2003 r. DBP we Wrocławiu oraz biblioteki w Jeleniej Górze, Legnicy Wałbrzychu, od 2005 r. biblioteki w Strzelinie i Jaworze a od 2006 r. biblioteki w Oleśnicy, Świdnicy i Złotoryi.

*Baza bibliograficzna artykułów z czasopism-EDUKACJA na Dolnym Śląsku* jest współtworzona przez 13 dolnośląskich bibliotek pedagogicznych. Zawiera informacje dotyczące szeroko rozumianej edukacji na Dolnym Śląsku z czasopism lokalnych i ogólnopolskich.

Dolnośląska Biblioteka Pedagogiczna we Wrocławiu jest inicjatorem ogólnopolskiego projektu, którego celem jest utworzenie nowego sprawnie działającego źródła informacji współpracowywanego przez biblioteki pedagogiczne krajowej sieci.

W realizacji projektu uczestniczy 19 placówek. Efektem współpracy jest *baza linków edukacyjnych*, czyli baza adnotowanych adresów edukacyjnych stron internetowych.

W referacie omówiono następujące zagadnienia:

[Język informacyjno-wyszukiwawczy katalogu centralnego](#)

[Język informacyjno-wyszukiwawczy bazy bibliograficznej artykułów z czasopism-EDUKACJA](#)

[Język informacyjno-wyszukiwawczy bazy bibliograficznej artykułów z czasopism EDUKACJA na Dolnym Śląsku](#)

[Język informacyjno-wyszukiwawczy bazy edukacyjnych zasobów Internetu](#)

### Język informacyjno-wyszukiwawczy katalogu centralnego

Biblioteka we Wrocławiu rozpoczęła wprowadzanie swoich zbiorów w programie MiniLib w 1999 roku. Kiedy zaczęliśmy przygotowywać się do komputeryzacji ( w połowie lat dziewięćdziesiątych ) stanęliśmy przed koniecznością wyboru języka informacyjno-wyszukiwawczego o notacji paranaturalnej . Równocześnie musiał to być język powszechnie

stosowany przez inne biblioteki, aby można było bez przeszkód wymieniać opisy bibliograficzne. Te warunki spełniał język haseł przedmiotowych BN, właściwie jedyny (w owym czasie) język w powszechnym stosowaniu. Praca w systemie Aleph rozpoczęła się w połowie 2002 roku od przekonwertowania niewielkiej wrocławskiej bazy katalogowe stworzonej w Mini Libie i dołączenia baz kilku innych bibliotek sieci tworzonych w różnych systemach bibliotecznych.

W 2003 roku podjęliśmy decyzję, o obligatoryjnym stosowaniu we wszystkich bibliotekach pedagogicznych sieci dolnośląskiej słownika JHP BN do opracowania bieżących nabytków.

Praca przy tworzeniu wspólnego katalogu centralnego wymaga konsekwentnego przestrzegania przyjętych zasad. Jest to tym trudniejsze, że mamy ograniczone możliwości konsultowania się bezpośredniego (współpraca obejmuje 27 placówek). Komunikacja odbywa się więc najczęściej poprzez pocztę elektroniczną. Drogą tą przekazywane są bieżące ustalenia oraz informacje o zauważonych błędach. Korekta indeksu haseł przedmiotowych odbywa się w bibliotece centralnej we Wrocławiu.

W katalogu centralnym DBP znajduje się wiele opisów bibliograficznych z hasłami wcześniej stosowanymi przez biblioteki do tematowania swoich zbiorów. Te lokalne języki informacyjno-wyszukiwawcze nie zostały usunięte z opisów bibliograficznych i obecnie możliwe jest wyszukiwanie przy ich wykorzystaniu poprzez opcję „Wyszukiwanie przez wszystkie pola”. Hasła te nie wchodzi do indeksu haseł przedmiotowych, który jest „zarezerwowany” dla haseł JHP BN.

DBP prowadzi na potrzeby katalogu centralnego dwie kartoteki haseł wzorcowych : kartotekę haseł formalnych i kartotekę wzorcowych haseł przedmiotowych BN. Dzięki współpracy z Centrum Nukat, DBP we Wrocławiu od kilku miesięcy uzupełnia swoją kartotekę o hasła przedmiotowe BN z KHW Nukat poprzez program Virtua.

Teoretycznie hasła przedmiotowe powinny być pobierane do opisów bibliograficznych tylko z KHW. Stosowanie rygorystyczne tej zasady jest jednak niemożliwe, ponieważ

od momentu wprowadzenia hasła do słownika JHP BN do chwili pojawienia się go w KHW Nukat upływa niekiedy wiele miesięcy.

Niżej zamieściłam 18 artykułów przedmiotowych wprowadzonych w 2006 roku do słownika JHP BN. Są to terminy pedagogiczne lub psychologiczne. 10 z nich znalazłam w KHW Nukat.

150.. a Dyskalkulia

450.. a Specyficzne trudności w uczeniu się matematyki

450.. a Specyficzne zaburzenia umiejętności arytmetycznych

550.. a Dziecko x rozwój psychofizyczny

550.. a Matematyka

150.. a Szkolnictwo koedukacyjne

550.. w g a Szkolnictwo

150.. a Szkolnictwo ponadgimnazjalne

550.. w g a Szkolnictwo średnie

150.. a Absolwenci szkół specjalnych (brak w KHW NUKAT)

550.. w g a Kadry

550.. a Szkolnictwo specjalne

150.. a Czytanie z ruchu warg

450.. a Czytanie z ust

550.. a Fonogesty

550.. a Głusi

550.. w g a Komunikacja społeczna

150.. a Dziecko niepełnosprawne ruchowo (brak w KHW NUKAT)

550.. w g a Dziecko niepełnosprawne fizycznie

550.. w g a Niepełnosprawni ruchowo

150.. a Fonogesty (brak w KHW NUKAT)

450.. a Cued Speech

450.. a Metoda Cued Speech

450.. a Metoda Orina Cornetta

450.. a Orina Cornetta, metoda

550.. a Czytanie z ruchu warg

550.. a Język migowy

150.. a Podmiotowość

550.. a Filozofia

550.. a Psychologia

550.. a Socjologia

150.. a Pracownie szkolne

550.. a Laboratoria

550.. a Nauczanie

550.. a Pomoce dydaktyczne

150.. a Psychologia transpersonalna (w KHW NUKAT figuruje tylko jako hasło KABA)

450.. a Psychologia transhumanistyczna

550.. w g a Psychologia

150.. a Terapia psychodynamiczna

450.. a Psychiatria psychodynamiczna

450.. a Psychoterapia dynamiczna

450.. a Psychoterapia psychoanalityczna

450.. a Psychoterapia psychodynamiczna

550.. a Psychoanaliza

550.. w g a Psychoterapia

150.. a Przemoc symboliczna

550.. a Manipulacja (psychol.)

550.. w g a Przemoc

150.. a Psychosynteza

550.. a Psychologia

550.. a Psychoterapia

150.. a Wideo x stosowanie x wychowanie (brak w KHW NUKAT)

550.. a Wideotrening Komunikacji

150.. a Wideotrening Komunikacji

450.. a Domowy Trening Komunikacji

550.. a Komunikacja społeczna

550.. a Wideo x stosowanie x wychowanie

550.. w g a Wychowanie x metody

550.. a Wychowanie w rodzinie

150.. a Aspiracje edukacyjne (brak w KHW NUKAT)

550.. w g a Aspiracje

550.. a Wykształcenie

150.. a Aspiracje zawodowe (w KHW NUKAT figuruje tylko jako hasło KABA)

550.. w g a Aspiracje

550.. a Kariera

550.. a Zawód

150.. a Uczniowie gimnazjów (brak w KHW NUKAT)

450.. a Gimnazja x uczniowie

450.. a Młodzież szkolna x gimnazja

550.. a Gimnazja

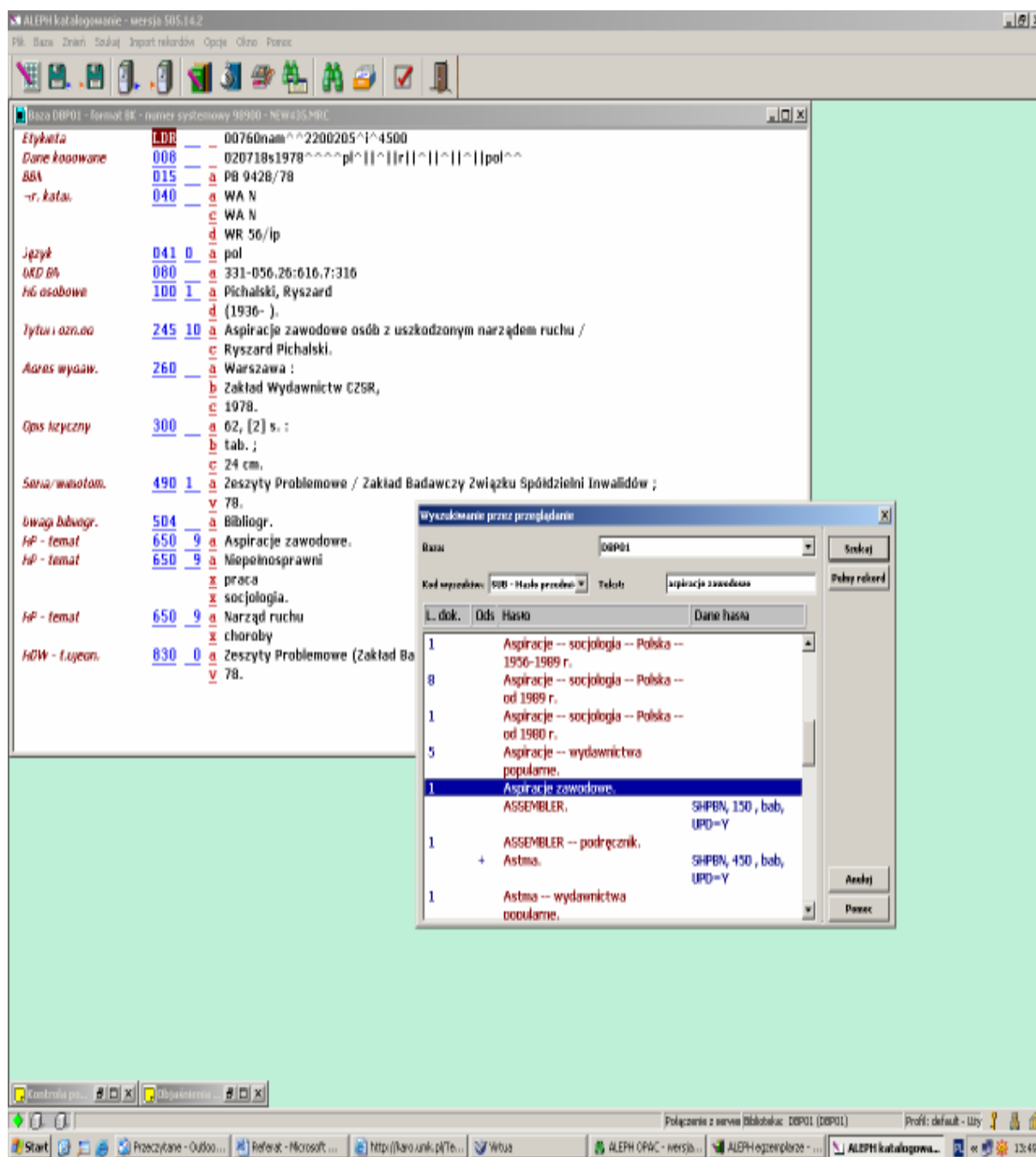
550.. w g a Młodzież szkolna

Przykład wykorzystania w opisie przedmiotowym hasła „Aspiracje zawodowe”, którego brak w KHW Nukat oraz w KHW DBP, natomiast występuje KHW BN.

The screenshot displays the ALEPH cataloging software interface. The main window shows a bibliographic record for a book titled "Aspiracje zawodowe" by Ryszard Pichalski. The record includes fields for author, title, and subject. A small window titled "Hasła z bazy: TS111 - Kod GEN" is open, showing a list of subject terms with their corresponding codes and authorization information.

# Docs	Ref	Headings	Auth. info.
1		Aspiracje	SHPBK, 150 , bab, UPD=Y
1		Aspiryna (zob. Kwas acetylosalicylowy)	SHPBK, 450 , bab, UPD=Y
1		Asplenium (zob. Zanoklica (bot.))	SHPBK, 450 , bab, UPD=Y
1		ASP.NET	SHPBK, 150 , bab, UPD=Y
1		Aspus aspius (zob. Boles)	SHPBK, 450 , bab, UPD=Y
1		Assa foetida (zob. Zapalczka cuchnąca)	SHPBK, 450 , bab, UPD=Y
1		Assembleia de Republica (zob. Parlament Portugalia)	SHPBK, 4102 , bab, UPD=Y
1		Assemblée Nationale (zob. Parlament Francja)	SHPBK, 4102 , bab, UPD=Y
1		ASSEMBLER	SHPBK, 150 , bab,

Widok opisu bibliograficznego oraz fragmentu KHW DBP.



Widok opisu bibliograficznego oraz fragmentu indeksu przedmiotowego.

W tej sytuacji duży nacisk kładziemy na korzystanie z Kartoteki wzorcowych haseł przedmiotowych Biblioteki Narodowej (SJHP BN) poprzez stronę BN. Korzystamy także z biuletynów JHP BN, które ukazują się na stronie BN.

Dolnośląska Biblioteka Pedagogiczna we Wrocławiu zaakceptowała tylko dwa hasła spoza słownika JHP BN : motywy literackie oraz raporty oświatowe do wykorzystania w opisach przedmiotowych wyznaczając dla nich osobne pole.

Katalog Centralny

Wybierz bazę, katalog | Indeksy | Wyszukiwanie | Lista publikacji | Historia wyszukiwań | Koszyk | **Koniec sesji** |  
 Autoryzacja | Konto | Komentarze | Pomoc | Opcje | ALEPH Polska | Strona DBP

Wyniki wyszukiwania - wszystkie= ( motywy literackie ); posortowane wg roku, potem tytułu

Aby otrzymać pełny opis proszę kliknąć w liczbę w pierwszej kolumnie przy wybranym tytule

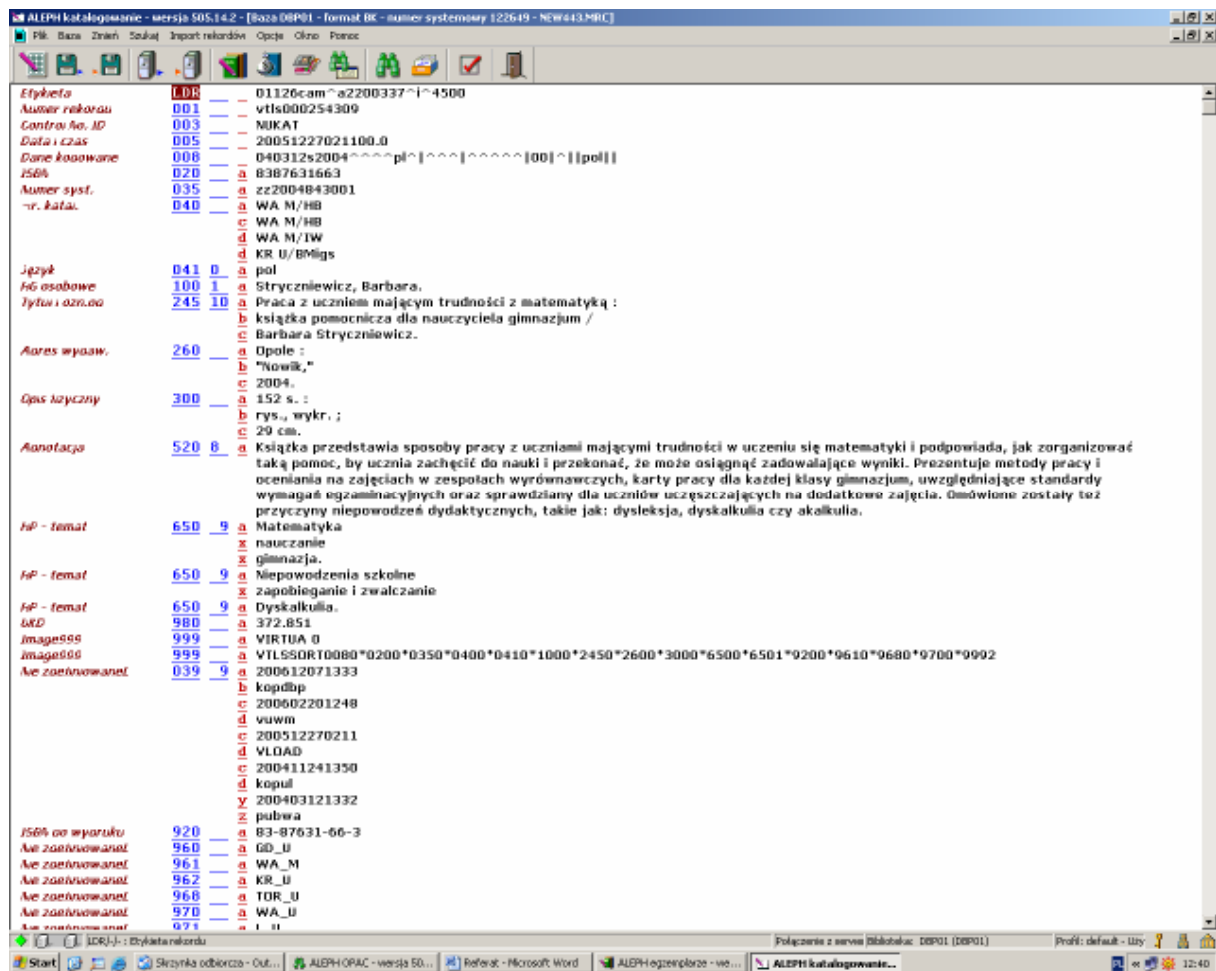
Rekordy 1 - 15 z 139 Skok do nr:  W górę Dolej

#	Hasło główne	Tytuł	Rok wyd.	Zasób
1	<input type="checkbox"/>			
2	<input type="checkbox"/> Giedrońc, Magdalena	Motywy literackie dla gimnazjalistów / Magdalena Giedrońc.	2006	<a href="#">Dzierżonów( 1/0)</a>
3	<input type="checkbox"/> Ratajczak, Wiesław	Słownik motywów literackich / Wiesław Ratajczak.	2006	<a href="#">Wrocław( 3/0)</a>
4	<input type="checkbox"/> Nosowska, Dorota	Słownik motywów literackich / Dorota Nosowska.	2006	<a href="#">Wrocław( 1/1)</a> <a href="#">Zagrzelec( 1/0)</a>
5	<input type="checkbox"/> Jonca, Magdalena	Enfants terribles : dzieci złe, złe wychowane w literaturze polskiej XIX wieku / Magdalena Jonca.	2005	<a href="#">Wrocław( 2/0)</a>
6	<input type="checkbox"/> Kremiec, Anna	Motywy literackie / Anna Kremiec, Barbara Włodarczyk, Dorota Stopka.	2005	<a href="#">Zagrzelec( 1/0)</a>
7	<input type="checkbox"/> Jantos, Edyta	Słownik motywów literackich / Edyta Jantos.	2005	<a href="#">Wrocław( 3/0)</a>
8	<input type="checkbox"/> Trzeźniowski, Dariusz	W stronę czkiewka: Biblia w literaturze polskiej (1863-1918) / Dariusz Trzeźniowski.	2005	<a href="#">Wrocław( 1/0)</a>
9	<input type="checkbox"/> Paczoska, Ewa	Dojrzewanie, dojrzałość, niedojrzałość : od Bolesława Prusa do Olgi Tokarczuk / Ewa Paczoska.	2004	<a href="#">Wrocław( 2/0)</a>
10	<input type="checkbox"/> Skrzypczak, Piotr	Filmowe panoramy społeczeństwa polskiego XIX wieku / Piotr Skrzypczak.	2004	<a href="#">Wrocław( 2/0)</a>
11	<input type="checkbox"/> Nosowska, Dorota	Słownik motywów literackich / Dorota Nosowska.	2004	<a href="#">Trzebnica( 1/0)</a> <a href="#">Wrocław( 2/0)</a> <a href="#">Zabkowice-Slaskie( 1/0)</a> <a href="#">Złotoryja( 1/0)</a>
12	<input type="checkbox"/> Madziar	Słownik motywów literackich / Andrzej Madziar.	2004	<a href="#">Polska( 1/0)</a>

Widok wyniku wyszukiwania przy zastosowaniu hasła „motywy literackie”.

Użytkownik otrzymał 139 odpowiedzi.





Przykład na zastosowanie spisu treści w opisie, w przypadku braku adekwatnych haseł przedmiotowych. Hasło dyskalkulia zostało wprowadzone do opisu przedmiotowego, po pojawieniu się w słowniku JHP BN.

Przykład wykorzystania adnotacji w przypadku ogólnego tytułu i braku odpowiednich haseł przedmiotowych.

The screenshot shows the ALEPH cataloging software interface. The main window displays a record for a book. The record includes the following fields and values:

- Etykieta:** LDR
- Numer rekordu:** 001
- Control No. ID:** 003
- Data i czas:** 005
- Dane kodowane:** 008
- ISBN:** 020
- Numer syst. nr. katal.:** 035, 040
- Język:** 041
- Tytuł i ozn. os.:** 245
- Tytł. alternatywny:** 246
- Miejsce wydaw.:** 260
- Czas liczony:** 300
- Waga ogólna:** 500
- Waga bibliogr. Adnotacja:** 504, 520
- NP - temat:** 650
- NP - osobowa:** 700
- NRD:** 980
- ISBN os. wydawnicze:** 920
- Wzrosty:** 966, 970, 971, 972, 973, 976, 982

The record also includes a detailed description of the book's content, mentioning it is a textbook on psychotherapy, covering various schools and techniques, and including a bibliography.

## Język informacyjno-wyszukiwawczy bazy bibliograficznej artykułów z czasopism-EDUKACJA

<http://www.dbp.wroc.pl/katalog.php>

Podstawą bazy była niezwykle bogata, unikatowa w skali kraju, kartoteka bibliograficzna zawartości czasopism gromadzonych w bibliotece wrocławskiej zawierająca informacje z zakresu edukacji w Polsce i na świecie, teorii i praktyki pedagogicznej, dydaktyki ogólnej i metodyk poszczególnych przedmiotów nauczania, psychologii oraz w mniejszym zakresie innych dziedzin wiedzy. Powstała w 1946 r. i kontynuowana była do końca 2000 r. W kartotece gromadzone były adnotowane opisy bibliograficzne artykułów z czasopism, recenzje książek, gotowe bibliografie oraz rozprawy z prac zbiorowych (te nie udokumentowane materiały były w większości wypadków nieosiągalne dla czytelników). Materiał źródłowy kartoteki uporządkowany był tematycznie wg haseł zagadnieniowych tworzących strukturę hierarchiczną. W miarę potrzeb wprowadzane były nowe hasła, a więc

kartoteka była poszerzana na bieżąco tematycznie i uzupełniana merytorycznie. Przewodnikiem po kartotece był indeks haseł zagadnieniowych, a także odsyłacze.

W roku 1995 Biblioteka Pedagogiczna we Wrocławiu zaczęła tworzyć bazę bibliograficzną zawartości czasopism w komputerowym *programie bibliotecznym ISIS*. Na podstawie zgromadzonych danych program sam tworzył indeksy: autorów, tytułów artykułów, tytułów czasopism, słów kluczowych i haseł zagadnieniowych. Wprowadzano na bieżąco opisy bibliograficzne artykułów z czasopism gromadzonych w Bibliotece, zawierających adnotacje wyjaśniające lub zawartościowe (konieczne przy tworzeniu słów kluczowych, które pobierane były z tytułu artykułu i adnotacji).

W latach 1995-1996 w ramach retrokonwersji wprowadzano do bazy dane źródłowe za lata 1990-1994. Wyjątek stanowią zagadnienia z dydaktyki języka polskiego. Od początku gromadzenia zbiorów bibliotecznych, liczba tytułów czasopism polonistycznych była bardzo duża, dlatego w ramach retrokonwersji wprowadzona została do bazy zawartość tej części kartoteki od 1980 r. Równocześnie baza zasilana była rekordami z bieżąco opracowywanych czasopism.

Baza udostępniana była offline na stanowiskach komputerowych w Informatorium Biblioteki. Użytkownicy mieli do dyspozycji 2 języki wyszukiwawcze:

- język swobodnych słów kluczowych
- język haseł zagadnieniowych.

### ***Język swobodnych słów kluczowych:***

- Dla ujednoczenia budowanego słownika słów kluczowych przyjęte zostały pewne kryteria:
- słowami kluczowymi są rzeczowniki w l. p. (wyjątek dla tych wyrażen , których zamiana na l. p. spowodowałaby zmianę ich znaczenia lub prowadziła do dwuznaczności
- słowami kluczowymi mogą być przymiotniki, jeśli pełnią funkcję rzeczowników
- słowami kluczowymi są pojedyncze wyrazy, dopuszcza się stosowanie złożonych słów kluczowych
- słowami kluczowymi są pojedyncze nazwy własne w pełnym brzmieniu.

Słowa kluczowe miały dużą wartość wyszukiwawczą w bazie bibliograficznej artykułów z czasopism. Pozwalały na wyszukiwanie informacji bardzo szczegółowych i wąskich treściowo bez przeglądania i selekcjonowania większej ilości opisów.

### ***Język haseł zagadnieniowych:***

- podstawą języka były hasła zagadnieniowe kartoteki bibliograficznej kartkowej, które tworzone były po analizie zapytań Czytelników - np.: Opiekunczą funkcją szkoły, Oświata w zaborze rosyjskim, Narodowy Czyn Pomocy Szkole, Szkoły społeczne
- język był rozbudowywany w miarę rozwoju teorii pedagogicznej i nomenklatury. Rozrastał się bardzo szybko, zwłaszcza w czasie dyskusji nad reformą edukacji, w czasie

jej wprowadzania i realizacji. Nowe hasła wprowadzane były jednak już przy zastosowaniu nazewnictwa słowników pedagogicznych i edukacyjnych.

Język haseł zagadnieniowych był bardzo przydatny przy zapytaniach ogólnych i szerokich treściowo.

Przy wyszukiwaniu informacji w bazie język słów kluczowych (bardzo szczegółowy) był uzupełniany przez język haseł zagadnieniowych (klasyfikujący artykuły do ogólniejszych działów).

Mankamentem w systemie komputerowym ISIS był brak hierarchicznego odwzorowania relacji zachodzących między hasłami (w kartotece bibliograficznej kartkowej było to doskonale widoczne). W systemie też nie było możliwości zastosowania odsyłaczy, co nie pozwalało na stworzenie odesłań synonimicznych.

Do końca 2000 r. opisy bibliograficzne artykułów wprowadzano równolegle do bazy i do tradycyjnej kartoteki.

Użytkownicy nie korzystali samodzielnie z poszukiwań w bazie bibliograficznej artykułów z czasopism, ponieważ program ISIS miał trudny interfejs, szczególnie funkcje wydruków bibliografii i rewersów. Pośrednikiem był nauczyciel bibliotekarz.

Do indeksowania artykułów z czasopism w bazie próbowano zastosować deskryptory z *Europejskiego Tezaurusu Edukacyjnego*. Choć jest to jedyny w Polsce usystematyzowany zbiór terminów z dziedziny edukacji (ok. 3 tys.), to jest ich zbyt mało by odzwierciedlić strukturę i siatkę pojęciową funkcjonującą w polskiej edukacji. W rezultacie klasyfikacja artykułów była nieadekwatna do ich treści. Dlatego zrezygnowano z tego narzędzia.

W 2001 r. Biblioteka wrocławska zakupiła zintegrowany *system biblioteczny ALEPH*. Do systemu przekonwertowano bazę bibliograficzną z programu ISIS, która liczyła wówczas ok. 80 tys. rekordów. Od 2003 r. baza została udostępniona w Internecie. Obecnie baza bibliograficzna artykułów z czasopism zawiera ponad 136 tys. rekordów.

Od 2003 r. do współpracy z biblioteką wrocławską dołączyły biblioteki w Jeleniej Górze, Legnicy i Wałbrzychu, od 2005 r. biblioteka w Strzelinie a od 2006 roku również biblioteki w Świdnicy, Jaworze i Oleśnicy.

Dyrekcja DBP we Wrocławiu wspólnie z dyrektorami wojewódzkich bibliotek pedagogicznych, podjęła decyzję o wykorzystaniu języka haseł przedmiotowych Biblioteki Narodowej w budowanym przez biblioteki pedagogiczne systemie informacji edukacyjnej.

Dlatego książki, płyty CD i filmy zaczęto indeksować hasłami przedmiotowymi BN.

**Baza artykułów z czasopism-EDUKACJA** również powinna używać tego języka.

Od początku 2005 r. funkcjonujące w bazie hasła przedmiotowe biblioteki wrocławskiej (ok. 2 500) sukcesywnie zmieniane są na hasła zbliżone do języka haseł przedmiotowych BN. Początkowo przejmowane były hasła ze słownika jhp BN, ale do opisu artykułu nie zawsze były one adekwatne (albo bardzo szerokie, albo bardzo wąskie), dlatego przejmowane są jedynie tematy ogólne oraz określniki rzeczowe, natomiast określniki geograficzne

i chronologiczne używane są dla kilku wybranych tematów (nie spowoduje to zbytniego rozproszenia opisów bibliograficznych). Wielu haseł z zakresu pedagogiki i psychologii nie ma w słowniku, wtedy do opisu artykułu wykorzystywane są hasła przedmiotowe języka Kaba.

Najszybciej nowa terminologia pedagogiczna i psychologiczna pojawia się właśnie w artykułach, dlatego systematycznie tworzone są przez bibliotekę wrocławską hasła uszczegóławiające te zagadnienia (choć nie ma ich jeszcze w wydawnictwach słownikowych). Jeśli w przyszłości w słowniku haseł przedmiotowych BN ustalona zostanie inna forma dla tych zagadnień, to zostanie ona wykorzystana, a poprzednia zamieniona.

**Przykłady:**

1. W bazie EDUKACJA funkcjonowały 2 hasła dotyczące przemocy: ***Przemoc i Przemoc nieletnich.***

W jhp BN funkcjonują hasła:

PRZEMOC

PRZEMOC DOMOWA

PRZEMOC SYMBOLICZNA

PRZEMOC W RODZINIE

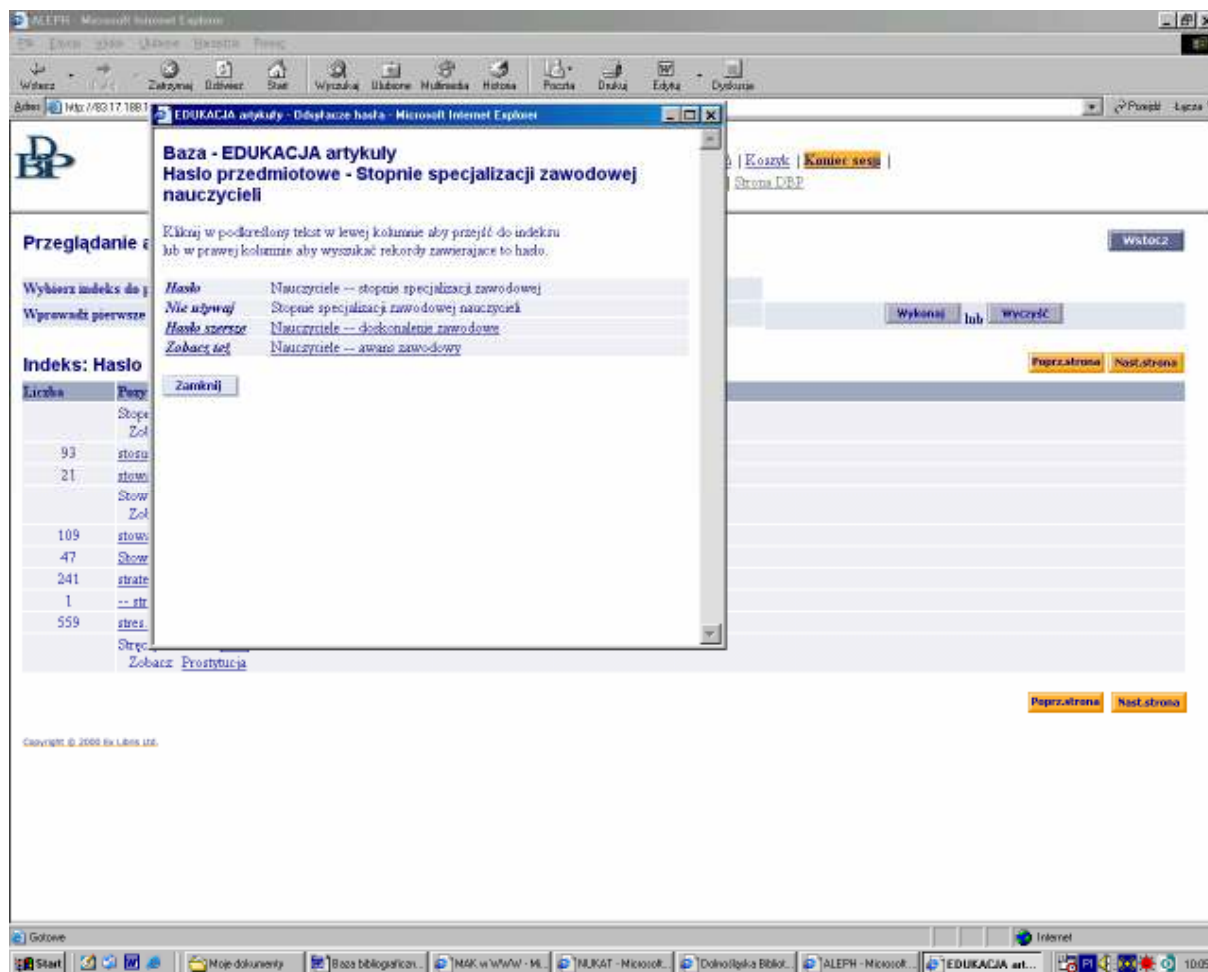
PRZEMOC W SZKOLE,

które nie wyczerpują treści artykułów dotyczących tego zagadnienia, dlatego zostały utworzone przez DBP nowe hasła:

Liczba	Pozycja
195	<u>Przemoc</u> - [-->]
275	<u>Przemoc a dziecko</u> - [-->]
56	<u>Przemoc a kobieta</u> - [-->]
98	<u>Przemoc a młodzież</u> - [-->]
	Przemoc domowa - [--> Zobacz: <u>Przemoc w rodzinie</u>
35	<u>Przemoc w miejscu pracy</u> - [-->]
18	<u>Przemoc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych</u> - [-->]
355	<u>Przemoc w rodzinie</u> - [-->]
292	<u>Przemoc w szkole</u> - [-->]

Wykorzystując hasła z języka KABA hasło *Przemoc a dziecko* i *Przemoc a młodzież* zostanie zmienione na hasło *Przemoc u dzieci* (Stosuje się do prac na temat występowania przemocy u dzieci) i *Przemoc i dzieci* (Stosuje się do prac na temat doświadczania przemocy przez dzieci oraz reakcji dzieci na przemoc).

2. W słowniku jhp BN nie ma hasła dotyczącego stopni specjalizacji zawodowej nauczycieli. W tej chwili jest to zagadnienie już historyczne (choć są sygnały o ponownym wprowadzeniu tej formy doskonalenia zawodowego nauczycieli po ukończeniu awansu zawodowego), dlatego zostało wprowadzone hasło:



Takich przykładów jest wiele.

### **Kartoteka haseł wzorcowych w bazie EDUKACJA**

Dolnośląska Biblioteka Pedagogiczna we Wrocławiu tworzy własną kartotekę haseł wzorcowych, która obejmuje również formy odsyłaczowe. Wiąże ona ze sobą hasła przedmiotowe (hasła węższe, szersze, odrzucone i kojarzone). Wszystkie widoczne są w indeksie haseł Podstawową grupę pól rekordu **khw** stanowią pola indeksowane:

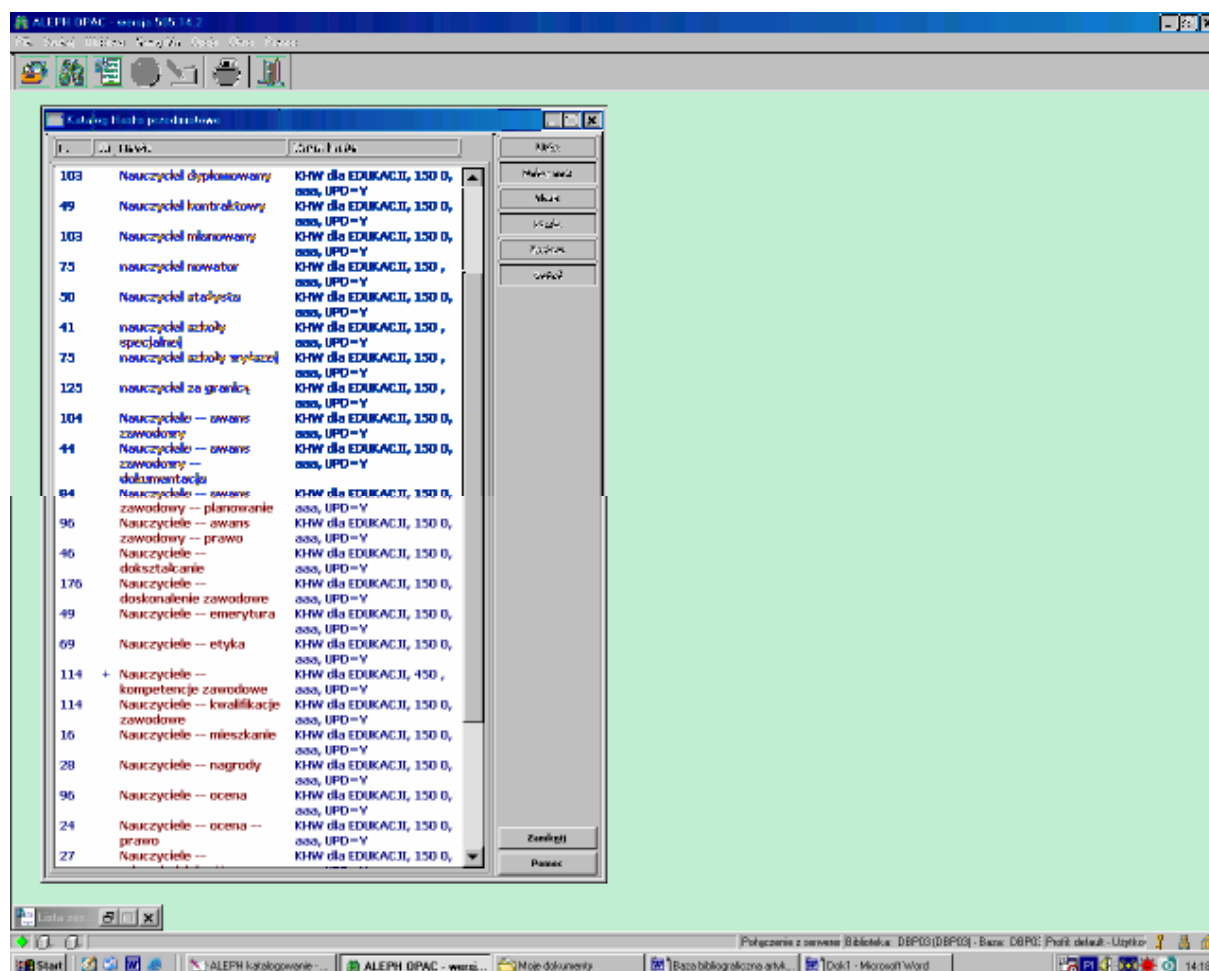
- **hasło rekordu**

- **nie używaj** - trop „zob.” - odsyłacz całkowity. Jednostki oznaczonej tym kodem nie można użyć jako elementu hasła przedmiotowego, jest ona jednostką leksykalną wyszukiwawczą

- **termin węższy** - wyrażenie powiązane z hasłem relacją podrzędności zakresowej lub tematycznej.
- **termin szerszy** - wyrażenie powiązane z hasłem relacją nadrzędności zakresowej lub tematycznej.
- **termin kojarzeniowy** - trop „zob. też” - odsyłacz uzupełniający. Wyrażenie powiązane różnymi relacjami skojarzeniowymi z hasłem, jest jednostką leksykalną wyszukiwawczą.

System ALEPH umożliwia przejmowanie hasła z kartoteki wzorcowej do opisu bibliograficznego artykułu. Kontrola wzorcowa odbywa się poprzez powiązania rekordów haseł z list wyszukiwawczych – **indeks haseł przedmiotowych** - z rekordami wzorcowymi w **kartotece haseł wzorcowych**. Powiązania te wykorzystuje bibliotekarz przy bibliografowaniu artykułu. Poprawność powiązań jest widoczna w module OPAC (klient).

Powiązanie hasła przedmiotowego z indeksu haseł przedmiotowych z jego rekordem wzorcowym w khw



Khw biblioteki wrocławskiej zawiera również hasła przedmiotowe ogólne w połączeniu z określnikiem lub określnikami: np.

Patologia społeczna - [-->]

Rodzina -- historia - [-->]

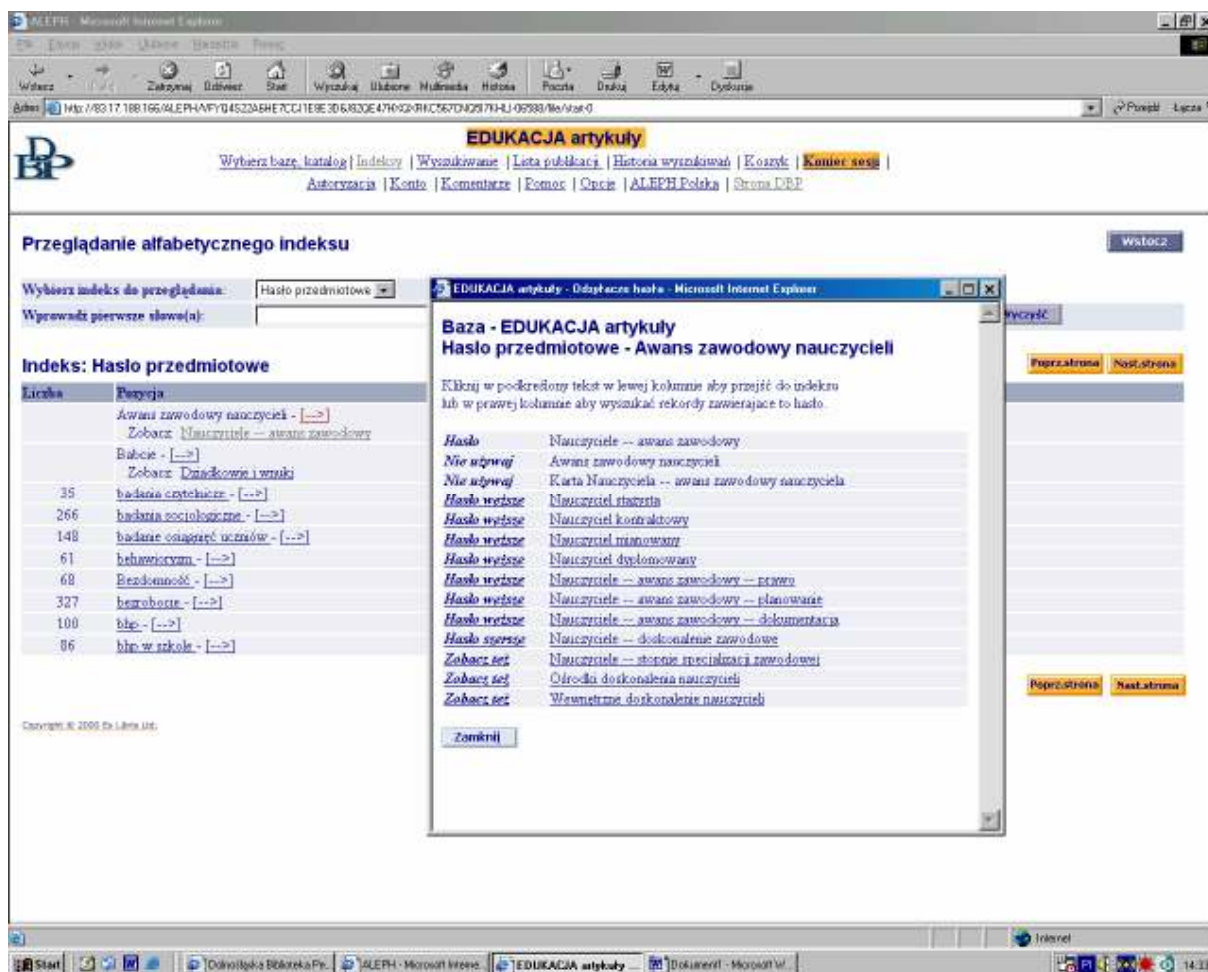
Rodzina -- patologia społeczna - [-->]

Nauczyciele -- awans zawodowy -- dokumentacja - [-->]

Nauczyciele -- awans zawodowy -- planowanie - [-->]

Nauczyciele -- awans zawodowy -- prawo - [-->]

Indeks hasel przedmiotowych i kartoteka hasel wzorcowych widoczna dla użytkownika od strony www Biblioteki



Jak wspomniano powyżej, *baza bibliograficzna artykułów z czasopism-EDUKACJA* zawiera opisy od 1990 roku. Materiał z lat 1946-1979 nie jest jeszcze wprowadzony do bazy ale jest to sukcesywnie robione, ponieważ materiały te, wydawałoby się nieaktualne i nieprzydatne, stanowią doskonałą bazę źródłową do różnorodnych badań i opracowań porównawczych. Zaobserwowano coraz większe korzystanie przez czytelników z archiwalnego ciągu kartoteki. Zainteresowanie starszymi informacjami wykazują głównie studenci i słuchacze studiów podyplomowych, którzy piszą prace dyplomowe, licencjackie, magisterskie, doktoranckie o charakterze porównawczym.

### Język informacyjno-wyszukiwawczy bazy bibliograficznej artykułów z czasopism EDUKACJA na Dolnym Śląsku

<http://www.dbp.wroc.pl/katalog.php>

Baza zawiera informacje z zakresu szeroko rozumianej edukacji dolnośląskiej. Podstawą bazy były opisy bibliograficzne artykułów z czasopism biblioteki wrocławskiej (w większości

adnotowane opisy bibliograficzne artykułów z czasopism lokalnych i ogólnopolskich. - ponad 2 200 rekordów).

Baza obejmuje materiał źródłowy od 1990 r. (czasopisma ogólnopolskie) i materiał od 2003 r. (czasopisma lokalne). Obecnie baza bibliograficzna zawiera ponad 4 tys. rekordów. Tworzona jest przez Dolnośląską Bibliotekę Pedagogiczną we Wrocławiu i jej filie, biblioteki pedagogiczne działające w strukturze Dolnośląskiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Informacji Pedagogicznej we Wrocławiu oraz biblioteki pedagogiczne będące w strukturach powiatowych ośrodków doradztwa.

Do klasyfikacji artykułów z czasopism są wykorzystywane hasła przedmiotowe biblioteki wrocławskiej (30 haseł ogólnych). Będą one sukcesywnie zmieniane tak, aby w przyszłości zarówno w *bazie bibliograficznej artykułów z czasopism-EDUKACJA* jak i *bazie bibliograficznej artykułów z czasopism EDUKACJA na Dolnym Śląsku* funkcjonował ten sam język informacyjno-wyszukiawczy.

#### Fragment indeksu haseł przedmiotowych

27	<u>Biblioteki pedagogiczne</u>
19	<u>Biblioteki szkolne</u>
50+	<u>Dokształcanie i doskonalenie nauczycieli</u>
44	<u>Edukacja dorosłych</u>
50+	<u>Edukacja pozalekcyjna</u>
50+	<u>Edukacja pozaszkolna</u>
50+	<u>Edukacja regionalna</u>
50+	<u>Edukacja -- zagadnienia</u>
50+	<u>Gimnazja</u>
50+	<u>Licea</u>

Dla bazy edukacji dolnośląskiej nie jest tworzona kartoteka haseł wzorcowych.

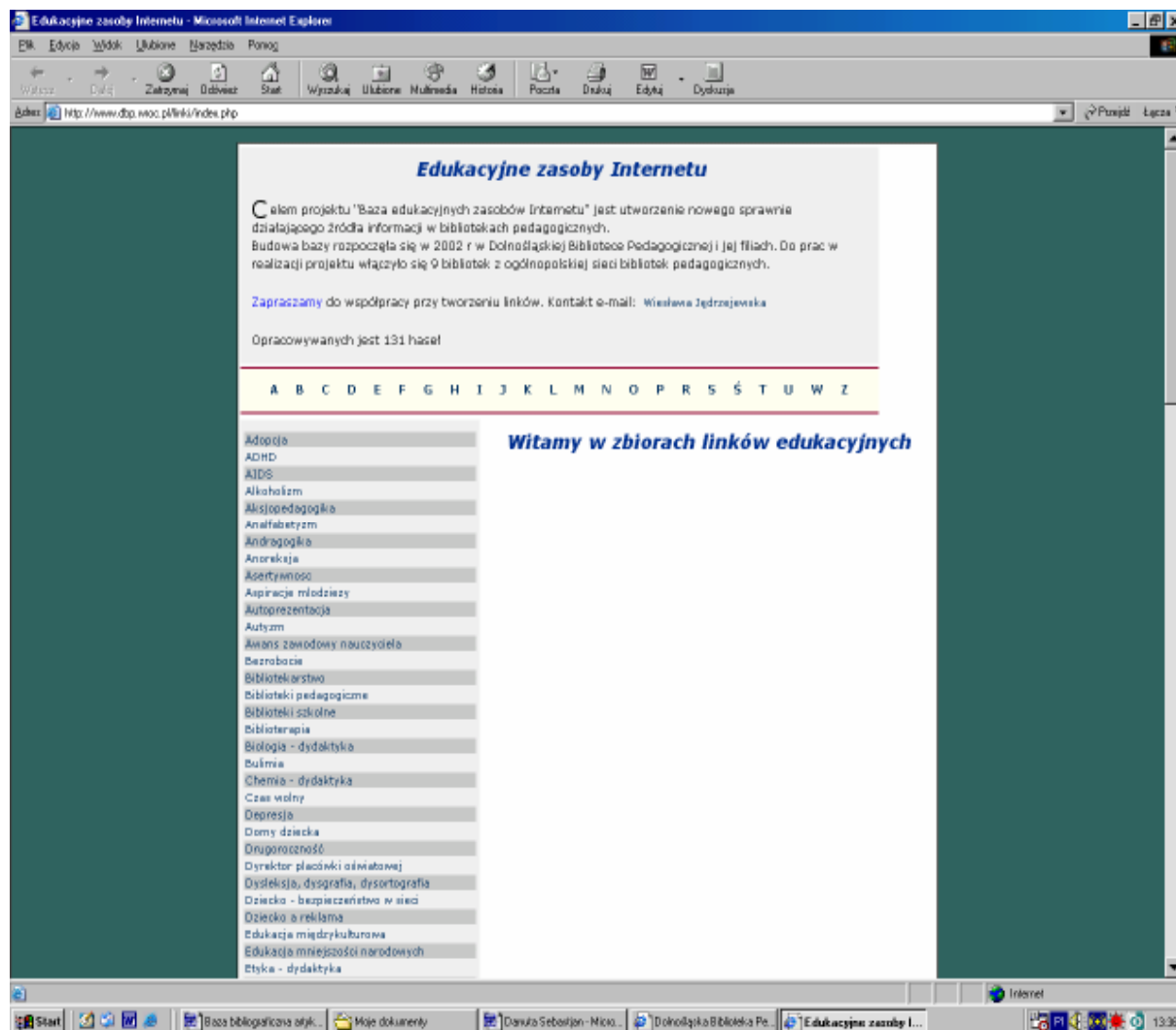
#### **Język informacyjno-wyszukiawczy bazy edukacyjnych zasobów Internetu**

[http://www.dbp.wroc.pl/zrodla\\_informacji\\_zasoby\\_internetu\\_linki.php](http://www.dbp.wroc.pl/zrodla_informacji_zasoby_internetu_linki.php)

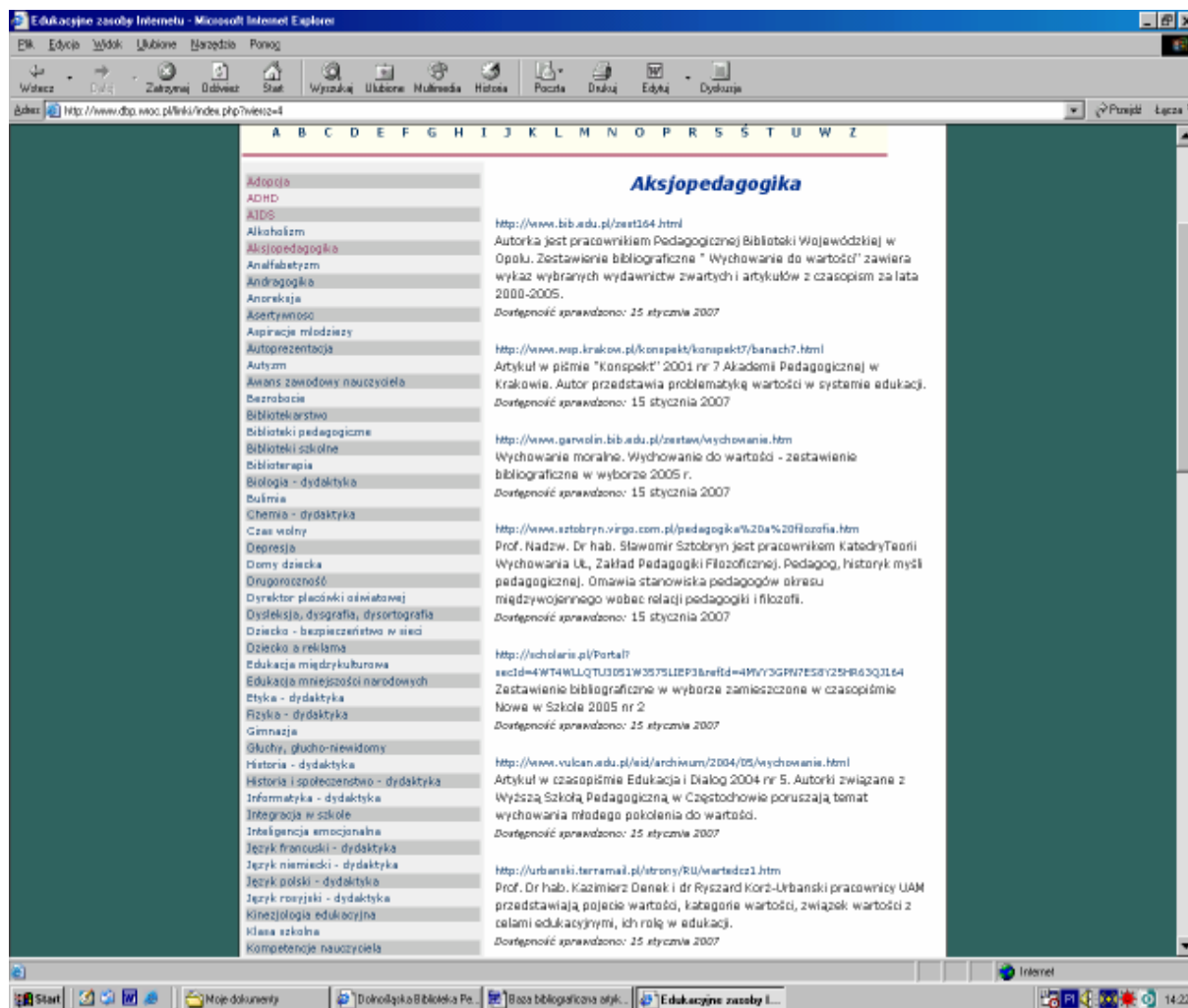
Inicjatorem projektu i koordynatorem jest DBP we Wrocławiu. Budowa bazy rozpoczęła się w 2002 r. Projekt realizowany jest obecnie przez 9 bibliotek sieci dolnośląskiej i 10 bibliotek pedagogicznych sieci ogólnopolskiej. Przeglądane są portale i serwisy edukacyjne. Wybrane strony www zaopatrywane są w: adresy, adnotacje wyjaśniające lub zawartościowe i hasła przedmiotowe.

W początkowej fazie tworzenia bazy była ona indeksowana deskryptorami z *Europejskiego Tezaurusu Edukacyjnego*, ale z powodów wyżej wymienionych zostały one zamienione na hasła zagadnieniowe biblioteki wrocławskiej. Następnym etapem jest zmiana tych haseł na hasła przedmiotowe tworzone dla bazy bibliograficznej artykułów z czasopism-EDUKACJA. Będą to tylko hasła proste. Obecnie edukacyjne zasoby Internetu klasyfikowane są ponad 130 hasłami tematycznymi

Zgromadzone materiały w bazie są aktualizowane raz na kwartał. Usuwane są strony nieaktualne.



*Przykład opracowanego hasła*



**Baza Edukacyjne zasoby Internetu** jest doskonałym uzupełnieniem zarówno dla bazy artykułów z czasopism-EDUKACJA jak i katalogu dzieł zwartych, filmów i płyt CD.

W Dolnośląskiej Bibliotece Pedagogicznej we Wrocławiu można korzystać z czterech baz. Każda z nich funkcjonuje w oparciu swój, odrębny język informacyjno-wyszukiwawczy, co wynika z uwarunkowań w jakich te bazy powstawały. W pracach nad słownikiem tworzonym w DBP dążymy do stanu, w którym przynajmniej hasła proste będą dla wszystkich baz jednakowe, zgodnie z JHP BN.